

Strukturni elementi pouka

- Učenec
- Učitelj
- Učni cilji
- Učna vsebina
- Učna tehnologija

Učni cilji

- Vključujejo vzgojno in izobraževalno komponento
- So sestavni del splošnega učnega planiranja
- So najpomembnejši regulator pouka

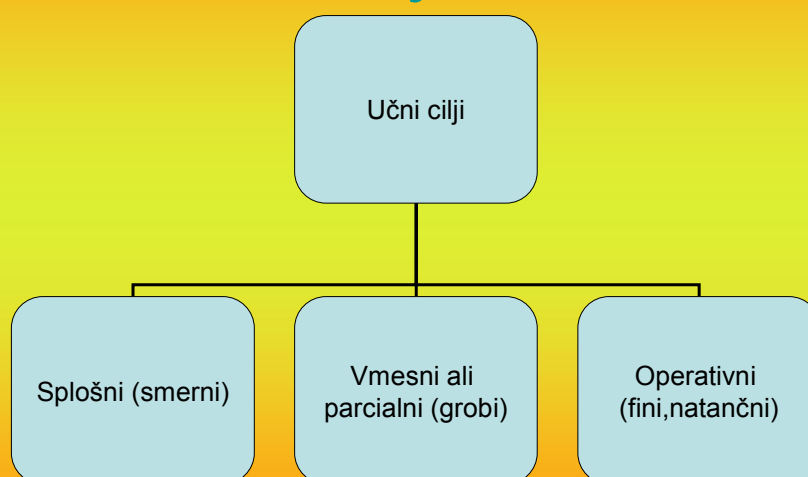
Učni cilji kot formalna normativna kategorija označujejo predstavo o izobraževalnih in vzgojnih namenih ne le učnih vsebin, marveč celotne učne organizacije.

“Kdor ne ve točno, kam pravzaprav hoče, se ne sme čuditi, če pride slednjič čisto nekam drugam.” (R.F. Mager)

Kaj vpliva na oblikovanje učnih ciljev?

- Različna filozofska stališča
- Ekonomski položaj družbe
- Kulturna razvitost družbe
- Položaj posameznika v družbi
- Odnos družbe do posameznika

Stopnjevanje (graduiranje) učnih ciljev

Splošni učni cilji

Imenujemo jih še lahko: smotri, smernice, vodeče ideje, smerne linije.

Značilnosti:

- Usmerjajo vzgojno-izobraževalni proces v celoti,
- Zapisani so v abstraktnih formulacijah,
- Predstavljajo relativno trajne vrednote, pomembne za družbo določenega časa in prostora

Vmesni (delni) učni cilji

- To so predmetno področni in predmetni učni cilji
- Zapisani so relativno splošno, usmerjajo delo učiteljev, avtorjev učbenikov, načrtovalcev učne tehnologije
- Predstavljajo prehod med splošnimi in natančnimi učnimi cilji

Operativni učni cilji

- Izhodiščna točka za različno učno delovanje učiteljev in učencev
- Imajo osnovo v učnociljni teoriji
- Za nje značilna jasnost, konkretnost zapisa, predvidena merila za minimalne učne rezultate

Za operativne cilje je značilno, da so:

- vsebina, procesi in ravnanje opisani v konkretni, enopomenski obliki (npr. nariši, povej, primerjaj, pokaži...),
- procesi in rezultati pouka predvideni in preverljivi s pričakovanim konkretnim ravnanjem in vedenjem,

- cilji pregledno, konsistentno in hierarhično razporejeni, običajno po pomembnosti in obveznosti,
- iz formulacije ciljev razvidni potrebni pogoji za njihovo realizacijo in pomoč, ki jo bo učenec potreboval,
- razvidna merila za minimalne učne rezultate.

Taksonomija

- Izdela jo skupina strokovnjakov pod vodstvom B. Blooma.
- Glavni namen sestavljalcev taksonomije je bil pripraviti dosleden sistem, ki bi olajšal sporazumevanje o ciljih in poučevanju.
- S taksonomijo naj bi bolje razumeli zvezo med učnimi izkustvi, ki jih dajejo učni postopki in med spremembami, do katerih pride pod njihovim vplivom v učencih

Naše možnosti bodo skoraj prešibke, naš življenjski vek prekratek, da bi mogli spoznati le najkoristnejši del nakopičenega znanja. (Kant)

Pojavlja se resignacija, češ snovni problem šole je nerešljiv. Učni načrti so vedno bolj polni, glave učencev pa vedno bolj prazne. (Glöckel)

Učna vsebina

Je izjemno širok in kompleksen pojem, saj predstavlja vsa raznovrstna sredstva, s katerimi vzgajamo in izobražujemo.

Snov --- didaktična transformacija --- učna vsebina

Pomembna interakcija:

vsebina --- cilj --- učenec --- metoda

Pri pouku se prepletajo:

- znanstvena spoznanja
- umetniške vrednote
- tehnične in
- psihomotorične dejavnosti

Strukturne sestavine učne vsebine

- elementarno
- fundamentalno (temeljno)
- strukturno

Elementarno

- Ima več pomenov
- V smislu kategorialne teorije je elementarno posamezno, konkretno, enostavno in odnosi, ki tvorijo smiselno celoto, v kateri se skriva refleks splošnega, fundamentalnega.

- Elementarno nastaja z delitvijo učnih vsebin na osnovne pojme
- Elementarno razkriva in omogoča spoznati sestavljeno
- Primer: višina Triglava, rojstni datum in kraj F. Prešerna elementarno, lahko tudi fundamentalno

Fundamentalno (temeljno)

- Fundamentalno je neka večja ali manjša celota bistvenih delov (elementarnega) in zahtevnejših odnosov med njimi, za učenca pa je fundamentalno temeljno védenje, spoznanje ali izkušnja.
- S fundamentalnim označujemo zlasti logične posplošitve: zakone, pravila, načela, definicije, temeljne vrednote, metodološke postopke...

Strukturno

- Zanimanje za ta pojav je pospešil J. Bruner.
- Okrog strukture oz. logične strukture se hierarhično razvrščajo vsebinski deli.
- Struktura je torej nekaj prvinskega ter globlje in adekvatneje izraža naravno stanje.
- Vprašanja za sestavljalce učnih načrtov: kako naj bo učna tema grajena, logična soodvisnost, pojmi,

Namembnost učnih vsebin

Učne vsebine so:

- **teoretično izobraževalne (kognitivne)**, z njimi bivanje razlagamo,
- **vzgojno socializacijske (afektivne)**, z njimi bivanje doživljamo,
- **praktične (pragmatične)**, z njimi bivanje obvladujemo.

Didaktična transformacija

Znanstvenih vsebin ni mogoče avtomatično

presaditi v pouk, zato je potrebna transformacija. To pomeni, da je potrebno znanstveno vsebino prilagoditi vzgojno-izobraževalnim namenom, pri čemer moramo

upoštevati:

- znanstvenost učne vsebine (stvarno-logični vidik),

Strukturiranje učne vsebine v učnih načrtih

- Linearno ali sukcesivno
- Koncentrično
- Spiralno, kombinirano, progresivno

Linearno strukturiranje učne vsebine

- Deli učne vsebine se med šolskim letom v enem ali več razredih nizajo drug za drugim, se ne ponavljajo.
- Upoštevana je znanstvena sistematičnost.
- Ekonomičnost.
- Temeljito in intenzivno učenje.

Koncentrično strukturiranje učne vsebine

- Učne vsebine se razvrščajo v obliki koncentričnih krogov.
- Primerne vsebine, ki dopuščajo razpon od enostavnega k sestavljenemu, od bližnjega k daljnemu.
- Ponavljanje.
- Lažje prehajanje na nove vsebine – obuditev povezav.
- Koncenter?

Spiralno strukturiranje učne vsebine

- Več pozornosti linearnim logičnim osem.
- Previdna do obsega učne vsebine in odvečnega ponavljanja.

Učna tehnologija (UT)

Omogoča:

- učinkovitejše posredovanje znanja,
- učenci dobijo konkretne in jasne zaznave o zunanjem svetu.

Ravni v razvoju UT

- UT kot vložek v tradicionalni obliki pouka
- Učna sredstva in pripomočke uporabljajo tudi učenci, učenci postajajo aktivnejši, učitelj postaja organizator učnega procesa.
- Multimedijски pristop služi za komunikacijo med učencem in različnimi viri informacij. Učitelj kot mentor je tisti,

Literatura

- Blažič et al. (2003). Didaktika. Novo mesto: Visokošolsko središče, Inštitut za raziskovalno in razvojno delo.